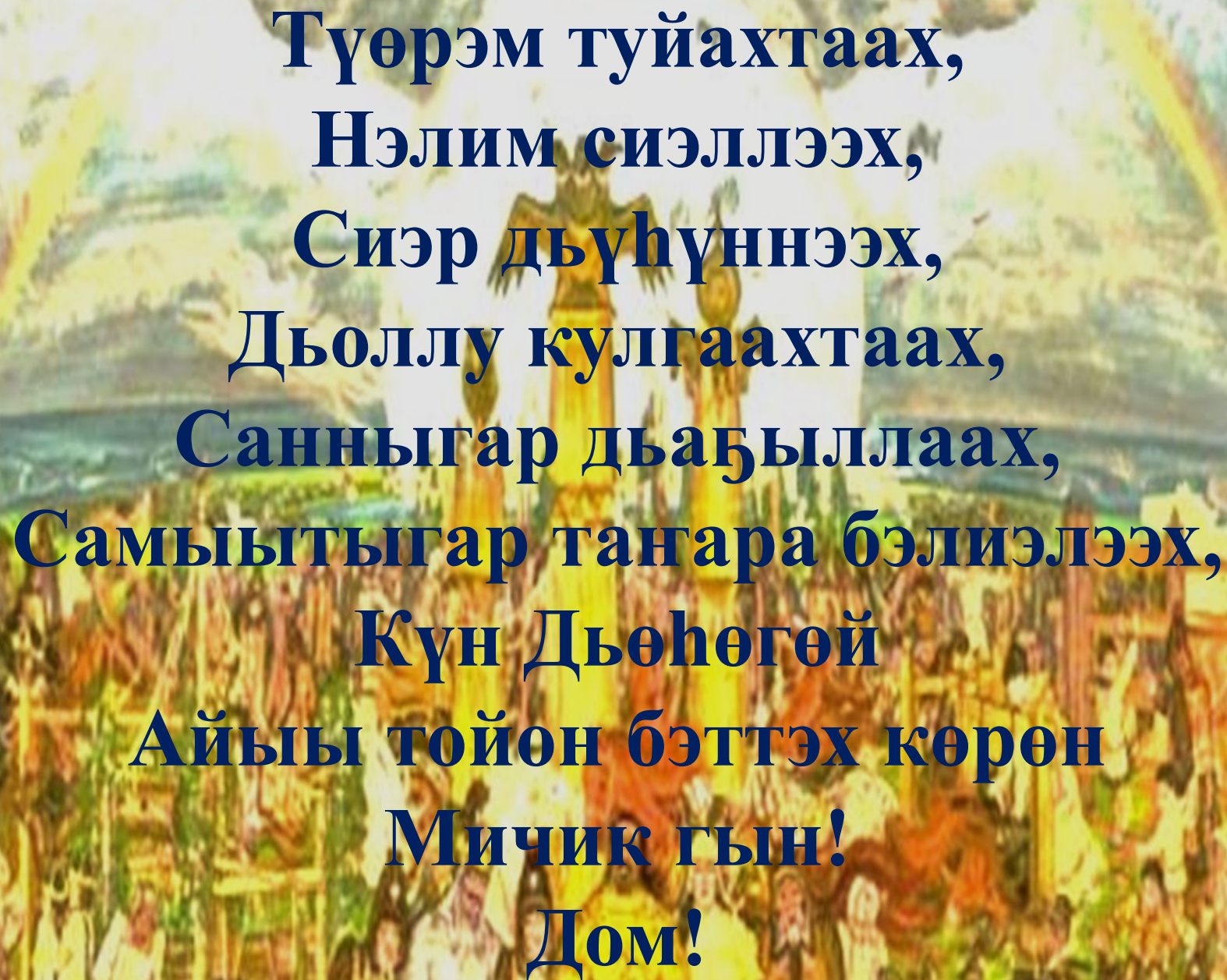

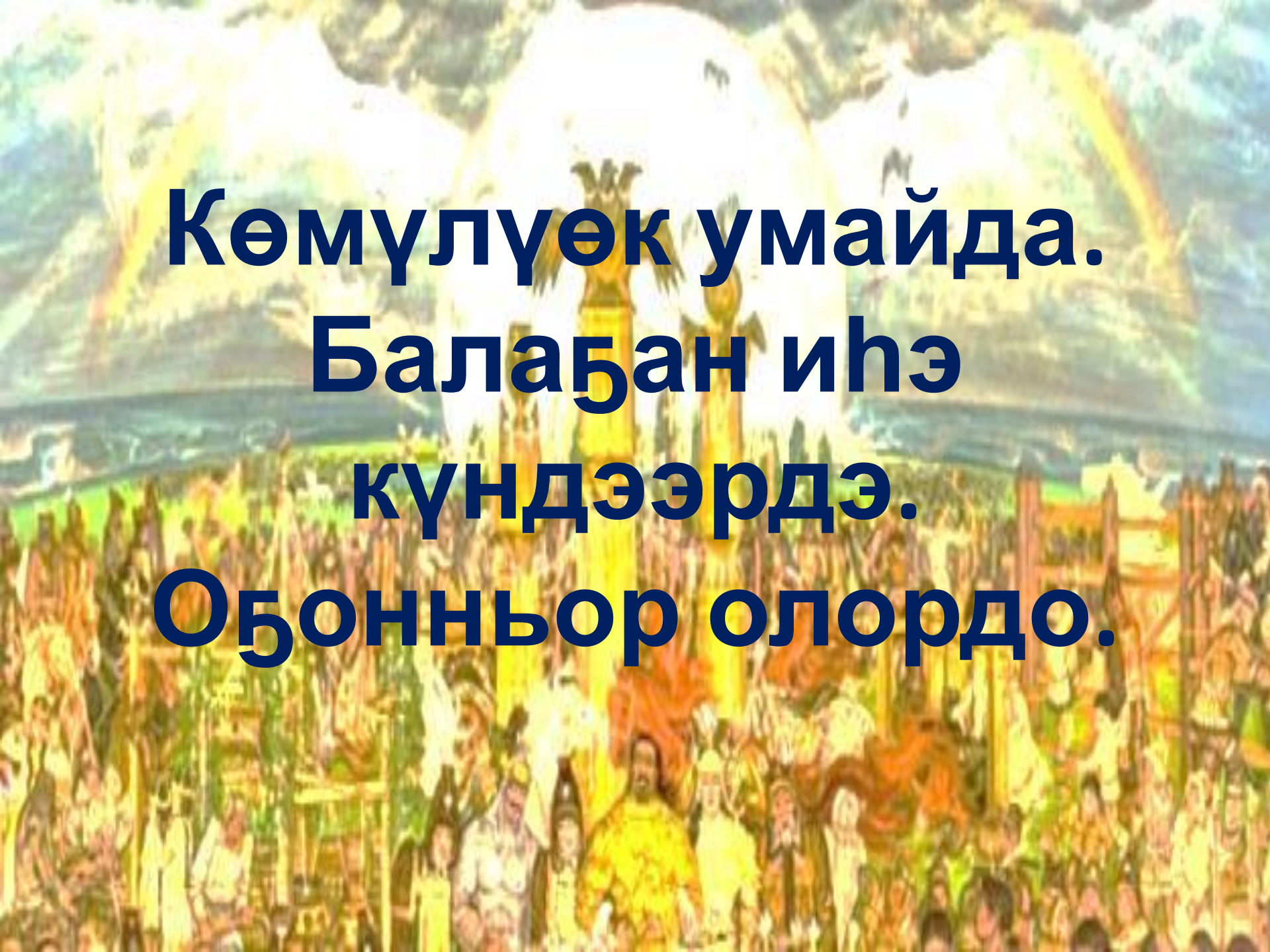

**Уруок тиэмэтэ: Этии
чилиэннэрэ. (Чингэтии уруок)
Лексическэй тема: Саха
ОЛОНХОТО**

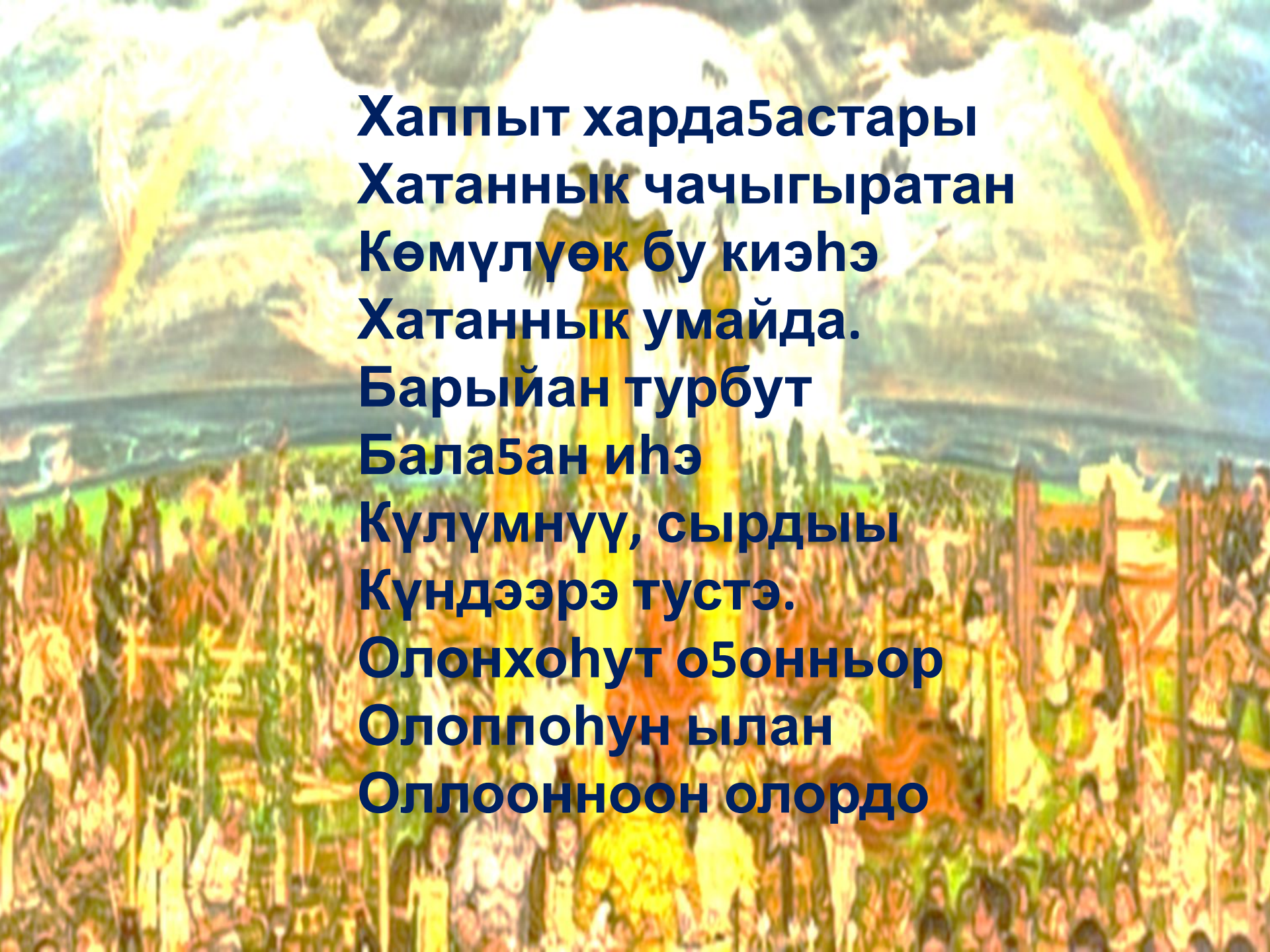
**Учуутал: Бочкарева
Агафия Степановна**

The background is a colorful, abstract painting. It features a prominent rainbow arching across the upper portion. In the center, there is a vertical, golden-yellow structure that resembles a stylized figure or a monument. The lower half of the image is filled with dense, textured brushstrokes in various shades of yellow, orange, and green, creating a sense of depth and movement. The overall style is expressive and somewhat surreal.

**Түөрэм туйахтаах,
Нэлим сиэллээх,
Сизэр дьүһүннээх,
Дьоллу кулгаахтаах,
Санныгар дьабыллаах,
Самыытыгар тангара бэлиэлээх,
Күн Дьөһөгөй
Айыы тойон бэттэх көрөн
Мичик гын!
Дом!**

**Көмүлүөк умайда.
Балабан иһэ
күндээрдэ.
Обонньор олордо.**

A vibrant, colorful illustration of a landscape. In the background, there are mountains and a bright rainbow arching across the sky. The foreground is filled with tall, golden-brown grasses or reeds. The overall scene is bright and cheerful.

**Хаппыт харда5астары
Хатаннык чачыгыратан
Көмүлүөк бу киэһэ
Хатаннык умайда.
Барыйан турбут
Бала5ан иһэ
Күлүмнүү, сырдыы
Күндээрэ тустэ.
Олонхоһут о5онньор
Олоппоһун ылан
Оллоонноон олордо**

**Көмүлүөк
умайда.
Балабан
иһэ
күндээрдэ.
Обонньор
олордо.**

**хардабаастары
Хатаннык
чачыгыратан
Көмүлүөк бу киэһэ
Хатаннык умайда.
Барыйан турбут
Балабан иһэ
Күлүмнүү, сырдыы
Күндээрэ тустэ.
Олонхоһут
обонньор
Олоппоһун ылан
Оллоонноон
олордо**

**Уруокпут бэлиэ
этиитэ:**

**П.Ойуунускай этэн
турар:«Хайа да
омук үүнэн-сайдан
тахсарыгар
кирилиэһин
маннайгы үктэлэ
олонхо буолар».**

**Олонхо устун айан уруокпут
саБаланна**

Олонхоһут о5онньор соруда5а

The background is a colorful, abstract painting. It features a prominent rainbow arching across the upper right portion of the image. In the center, there is a vertical, golden, column-like structure that resembles a stylized figure or a monument. The overall color palette is dominated by warm tones like yellow, orange, and red, with cooler tones of blue and green in the upper and lower sections. The texture appears to be that of a thick, expressive brushstroke.

-Этиилэри ырытын:

**1. Хаппыт хардабастары
Хатаннык чачыгыратан
Көмүлүөк бу киэһэ
Хатаннык умайда.**

**2 Барыйан турбут
Балабан иһэ
Күлүмнүү, сырдыы
Күндээрэ түстэ.**

**3.Олонхоһут обонньор
Олоппоһун ылан
Оллоонноон олордо.**

**Орто дойдуга
Сабыйа баай
хотун, Саха
Саарын
Тойон
олорбуттара
үһү. Кинилэр
сорудахтара**

Этии ойос чилиэнин быһааран сүрүгүн:

Этии ойос	Ыйытыта	Этигэ тугу көрдөрө	Бэлиэтэ	Холобур

-быһаарыы
-толоруу
-сигилии

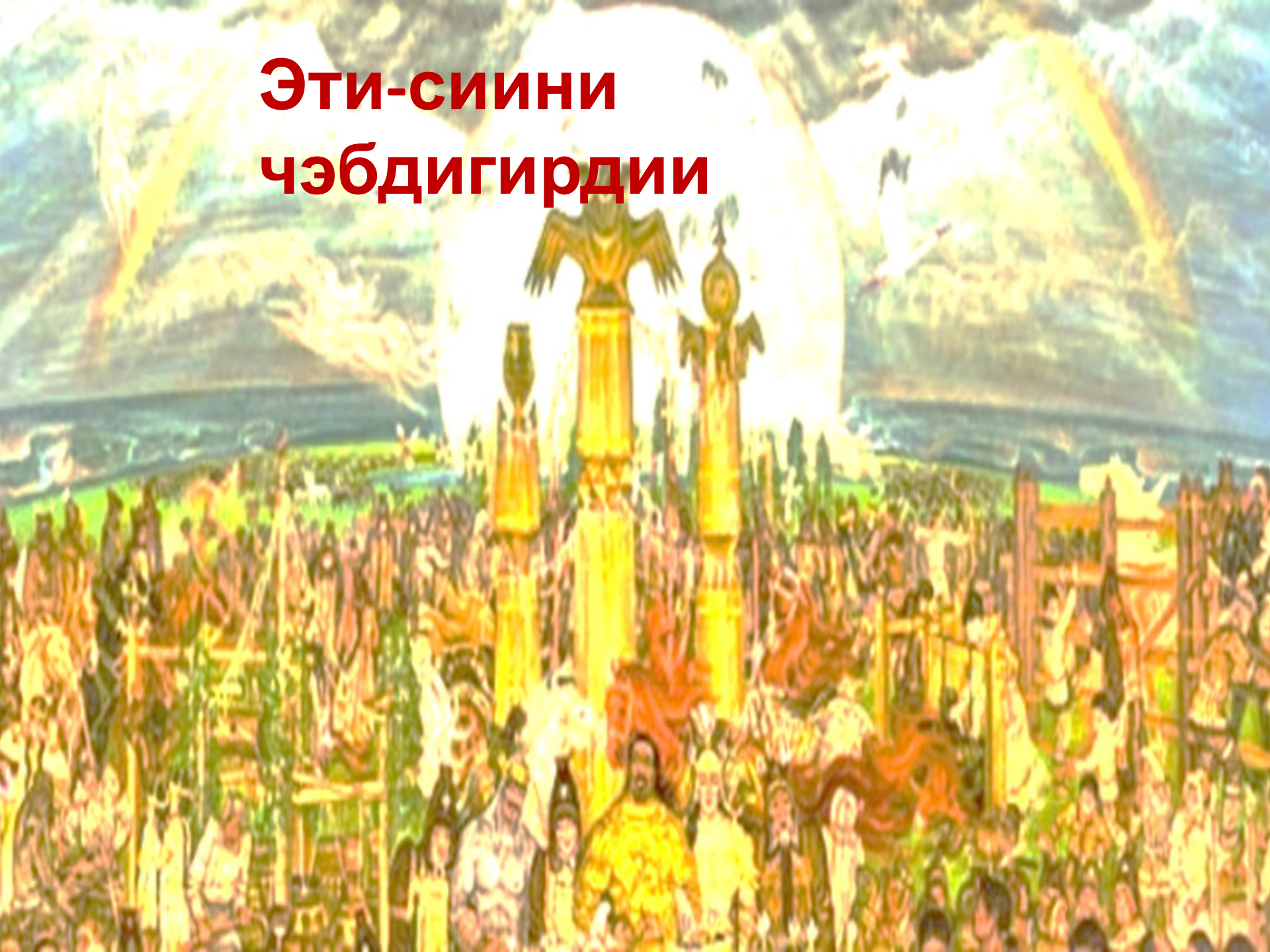
**Кинилэр
Айталыына
Куо
кыыстаахтар.
Кыыс
сорудаба.**

Тексинэн үлэ.

1. _____дойду үөскээбитэ үһү.
2. Маннык _____дойдуга обонньордоох эмээхсин олорбуттар.
3. Кинилэр _____кыыстаахтар эбит
4. Арай туран _____дойду абааһыта атабаастаан барбыт.
5. Бухатыыр _____атын миинэн көмүскүү барбыт
6. _____бухатыыр кыайан-хотон кэлбит.

(Бэриллибит тыл: аһыс иилээх-саһалаах аан ийэ, үтүө, кыраһыабай, аллараа, эрэллээх, хорсун)

Эти-сиини чэбдигирдии

**Аллараа
дойдуттан
Абааһы
кэлэн
Айталыына
Куону уоран
барар. Кини
сорудаҕа**

**Сөптөөх ыйытыы туруоран этиини
чочуйун.**

**Үөһээ дойдуттан (бухатыыр)
көмөҕө ыппыттар. Бухатыыр
тимир (куйах) эбит. Айыы
бухатыыра (ат) ыстанан түстэ.
Аллараа дойду абааһыта орто
дойду кэрэ (кыыс) уоран барар.
Айыы бухатыыра абааһы
(бухатыыра) күүстээх. Кини охсуһа
барарыгар айбыт (аҕа) алгыс ылар.**

**Орто дойду
дьонугар
көмөлөһө
Үөһээ
дойдуттан
Айыы
Бухатыыра
туһэр. Кини
сорудаба**

Айар улэ.

**-Хартыыналары көрөн
миэстэ, кэм, хайааһын
хайдах быһыылаахтык
оһоһууларын көрдөрөр
этиилэри толкуйдуулар.**

Бухатыырдар охсуһуулара

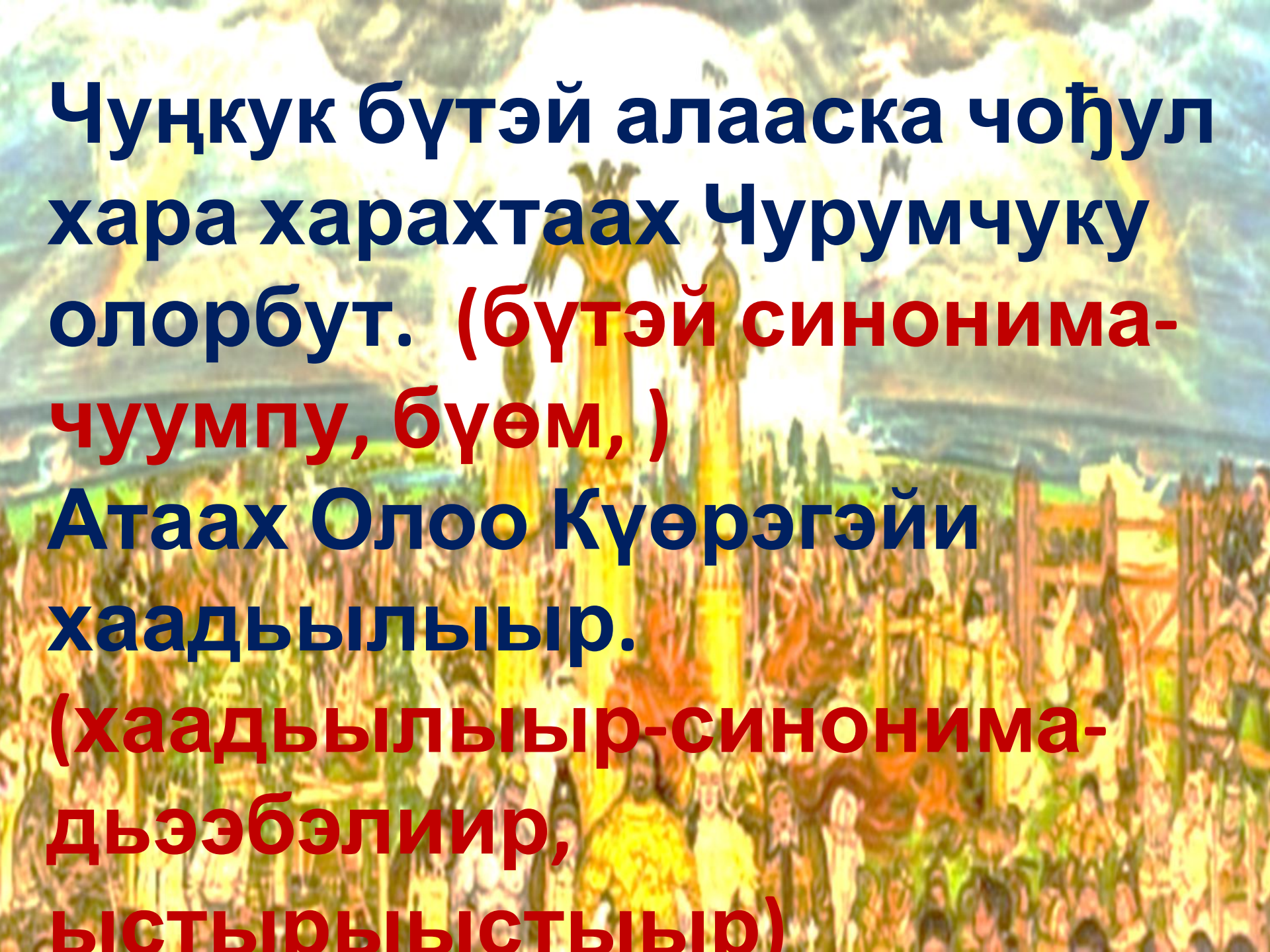

**-Бэлиэтэммит тылларга синоним
булун**

**Чуңкук бүтэй алааска чоҕул хара
харахтаах Чурумчуку олорбут.**

**Атаах Олоо Күөрэгэйи
хаадылыыр.**

**Чуңкук бүтэй алааска чоҗул
хара харахтаах Чурумчуку
олорбут. (бүтэй синонима-
чуумпу, бүөм,)**

**Атаах Олоо Күөрэгэйи
хаадьылыыр.**

**(хаадьылыыр-синонима-
дьээбэлиир,
ыстырыыстыыр)**

Бэриллибит этиилэри этии чилиэнинэн ырытыг

**Айыы
бухатыыр
а кыайан-
хотон,
кыыһы
илдьэ
эргиллиит**

**Уруу тэрийэн ньир бааччы
олорбуттара эбитэ үһү....**

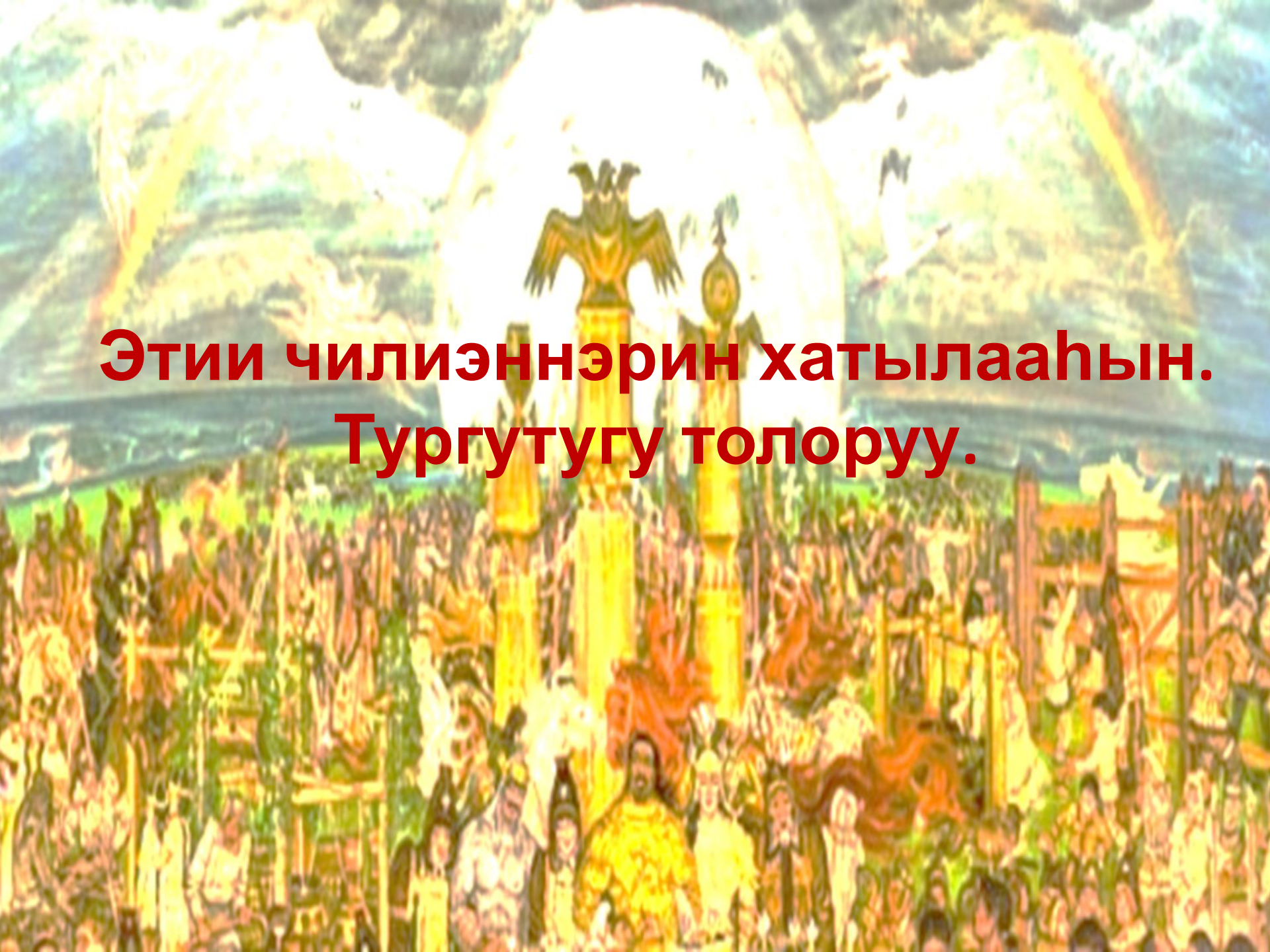
Бэйэ билиитин сыаналаныы.

Толоруллубут үлэ	Сыана
Бөлөбүнэн этиини ырытыы	
Таблица толоруу	
Чинэтии -быһаарыы	
Чинэтии-толоруу	
Чинэтии-сиһилии	
Этиини ырытыы	
тургутук	
Түмүк сыана	

Дьийэ5э

УБ

**Этии чилиэннэрин хатылааһын.
Тургутугу толоруу.**

**Бол5омто5ут иһин
махтал!**